

Rebuig suís als minarets

- Si la consulta és en si mateixa un despropòsit polític, els resultats em semblen més preocupants encara

JUAN JOSÉ TAMAYO*

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 15.12.09

La convocatòria del referèndum sobre la construcció de minarets a Suïssa em sembla un complet despropòsit des de qualsevol punt de vista: polític, religiós, jurídic, ètic, cívic, etcètera. Vegem per què. Els drets humans, reconeguts a la Declaració Universal de l'ONU, a les constitucions dels estats democràtics i al Tractat de Roma, han de ser reconeguts i acceptats per la ciutadania i no poden ser objecte de referèndum ni sotmesos a consulta dels ciutadans. S'accepten perquè constitueixen la columna vertebral de l'Estat de dret. Fer un referèndum al voltant d'aquests drets és posar-los en perill de ser rebutjats per part de la ciutadania.

Això és el que ha passat a Suïssa al sotmetre a consulta un dret fonamental com és la llibertat religiosa i el que comporta: la llibertat de creences i el dret a construir llocs de culte on es fan visibles les religions i puguin reunir-se les comunitats religioses per celebrar els seus ritus. El fet mateix de convocar el referèndum sobre la construcció de minarets a les mesquites i no fer-ho sobre els llocs sagrats d'altres tradicions religioses atempta contra la igualtat de les religions i és un clar signe de discriminació dels ciutadans musulmans per les seves creences.

AQUESTA decisió del Govern suís resulta difícil d'entendre, tenint en compte el clima socioreligiós d'aquell país i d'Europa en general. Vegem

per què. Una de les senyes d'identitat del continent europeu, des del Renaixement fins als nostres dies, és el doble fenomen de la secularització de la societat, entesa com a emancipació de les realitats temporals (cultura, política, ciència, dret) de tota tutela religiosa, i de la laïcitat de l'Estat, de manera que la religió no constitueix el principi d'estructuració i d'organització de l'Estat i de les seves institucions, i l'Estat es mostra neutral pel que fa a les creences religioses. El resultat dels dos processos és el fet major del pluralisme religiós i el reconeixement del lliure exercici dels diferents sistemes de creences, sense altres límits que el respecte a l'Estat de dret i la renúncia a la violència en la defensa de les seves idees.

El moment literari estel·lar de reconeixement d'aquest pluralisme a Europa és el drama *Nathan, el savi*, de **Gotthold Ephraim Lessing**, l'obra més emblemàtica a favor de la tolerància i el diàleg entre judaisme, cristianisme i islam en plena Il·lustració. Qualsevol retrocés ens torna a l'edat mitjana, que es movia en un únic univers religiós: el de la cristiandat, que imposava per decret la unitat religiosa com a base de la unitat política i imposava la fe cristiana a tots els ciutadans com a element fonamental de la identitat cultural. Així s'arribava a identificar Europa amb la cristiandat, i els valors occidentals, amb els cristians, considerant els d'altres tradicions religioses com a fenòmens erràtics que calia combatre. Aquesta identificació opera encara en l'imaginari social, potser influït per campanyes confessionals que apel·len a les arrels cristianes d'Europa.

Si la consulta constitueix en si mateixa un despropòsit polític i resulta improcedent, els seus resultats em semblen més preocupants encara. Gairebé un 60% dels votants s'han mostrat contraris a la construcció de

minarets. Això respon a l'onada xenòfoba provocada per algunes campanyes polítiques celebrades a Suïssa. Molt bé podrien qualificar-se d'induïts. I fins i tot podrien portar altres governs a convocatòries similars, i els ciutadans d'altres països, a respondre igual, ¿Com s'han d'interpretar aquests resultats? Crec que són una manera d'explotar la por a l'islam a partir d'estereotips que, com a tals, no tenen fonament, sinó que són construccions ideològiques interessades de determinades organitzacions polítiques i fins i tot d'Occident en la seva *guerra* amb l'islam per l'hegemonia política, cultural i econòmica. Són, a més, un signe d'intolerància i discriminació religioses i d'islamofòbia. Si les autoritats suïsses posessin en pràctica la voluntat dels ciutadans, estarien actuant en contra dels compromisos assumits pels drets humans.

Com han reconegut els bisbes suïssos i el Vaticà, la prohibició de la construcció dels minarets pot augmentar els problemes de convivència entre ciutadans pertanyents a diferents tradicions religioses, amenaça la llibertat religiosa dels ciutadans i dificulta l'obertura a l'altre. Pitjor encara, continua afirmant el Vaticà, els resultats responen a la «lògica d'exclusió», que és contrària a l'«esperit evangèlic» –partidari de la inclusivitat– i a l'ecumenisme, que ha de caracteritzar el comportament dels cristians en relació amb les altres religions. **Ali Gomaa**, el gran muftí d'Egipte, ha qualificat, crec que encertadament, els resultats del referèndum com «una humiliació» per als musulmans. Jo vaig més enllà i afirmo amb *Le Monde* que és la «victòria de la islamofòbia», la «derrota de la raó» i la fallida de la diversitat religiosa, un dels pilars sobre els quals s'ha construït l'Europa moderna.